

Pitanja i odgovori o ekonomskoj pomoći (socijalna pomoć)

Kratki odgovori na običajna pitanja

Želiš li iscrpniju informaciju, obrati se socijalnoj službi u tvojoj općini, ili pročitaj odgovore pod naslovom Više pitanja.

Kamo da se obratim?

Obrati se socijalnoj službi u općini u kojoj živiš. U primjeru da se nalaziš u nekoj drugoj općini, a treba ti akutna pomoć, obrati se na općinu u kojoj se nalaziš.

Kako da postupam kad tražim pomoć?

Nazovi telefonom i zatraži vrijeme za posjetu. Za vrijeme posjete predaj obrazac sa pismenom molbom i podatke o osobnoj ekonomskoj situaciji koji su potrebni referentu.

Zadrži li socijalna služba podatke?

Da. Normalno se podatci drže u arhivu pet godina, a potom se unište.

Kakav je postupak ispitivanja molbe?

Molba o pomoći ocjenjuje se individualno. Referent ocjeni tvoju ekonomsku situaciju, a istovremeno ocjenjuje i što može uraditi socijalna služba ili ti osobno kako bi se mogao u budućnosti uzdržavati sam.

Što da radim ako ne dobijem socijalnu pomoć?

U tom primjeru možeš zatražiti pismenu odluku na koju se možeš žaliti. Moli referenta da ti da informaciju o postupku ulaganja žalbe.

Mogu li biti dužan da vratim pomoć?

Da. U slučaju da je pomoć neki oblik pretplate ili kad si zbog greške primio previsoku pomoć.

U kakvom slučaju mogu dobiti pomoć?

Pomoć se daje u prvom redu za preživljavanje ili za druge potrebe koje ti garantiraju život na normalnom nivou.

Više pitanja

Na koga se mogu obratiti da bi dobio informacije?

Ako želiš odgovor na tvoja pitanja u prvu ruku obrati se *socijalnoj službi* u općini u kojoj živiš. Socijalna služba odgovara za ekonomsku pomoć u skladu sa [zakonom o socijalnoj službi](#).

Obratiti se možeš i kotarskoj upravi (Länstyrelsen) koja je nadzorni organ što znači da kontrolira kako socijalna služba u kotarskim općinama radi. Kotarskoj upravi možeš se obratiti i u slučaju da imaš primjedbe na socijalno službu u pogledu njezinog rada i odnosa do tebe. Ali naša je preporuka da se s tvojim primjedbama najprije obratiš direktno socijalnoj službi.

Socijalna uprava (Socialstyrelsen) ne istražuje i ne daje savjete o ekonomskoj pomoći u pojedinačnim slučajevima. Mi smo centralni državni organ koji se bavi sa sveobuhvatnim pitanjima, kao na primjer praćenjem stanja, razvojem, prenošenjem znanja i usklađivanjem rada. Opću informaciju o ekonomskoj pomoći i opće savjete naći ćeš u informaciji *opći savjeti* (SOSFS 2003:5) o ekonomskoj pomoći i u *priručniku* o ekonomskoj pomoći.

Kako da tražim ekonomsku pomoć?

Komu da se obratim?

Traži kontakt sa socijalnom službom u tvojoj općini i ugovori vrijeme za posjetu. Često socijalna služba želi znati već za vrijeme telefonskog razgovora zašto zoveš. Uvijek moraš navesti ime i adresu. Običajno šalje socijalna služba i pismene informacije u kojima, na primjer, stoji što moraš donesti sa sobom na zakazanu posjetu. Običajno šalju i obrazac za pismenu molbu koju trebaš popuniti i donesti sa sobom.

Ne zaboravi napomenuti ako ti je potreban prevodilac.

Koje podatke moram da navedem?

Ispitivanje molbe o ekonomskoj pomoći je dobrovoljno i ne može se provesti protiv tvoje volje. U bilo kojoj fazi ispitivanja molbe možeš zatražiti da socijalna služba prekine postupak. Želiš li, da je odluka osnovana na brižljivoj istragi, socijalnoj službi moraš dati podatke koje traži. To su, na primjer, podatci o tome kako stanuješ, kakvi su porodični odnosi, kao i sve podatke o ekonomskim uslovima, koji su od značaja za ocjenu tvoje molbe: osobni dohodci, imovina i izdatci.

Što se desi s podacima koje sam naveo socijalnoj službi?

Socijalna služba je dužna da zabilježi, *dokumentira*, podatke koji su značajni za ispitivanje tvoje molbe. U dokumentaciji mora, na primjer, da bude zabilježeno, do kakvih zaključaka je referent došao kad je provjeravao podatke kod drugih uprava i zavoda i kakve su odluke bile donošene. Ti moraš dati dozvolu da se referent može raspitati kod drugih organa i zavoda, najčešće već u molbi.

Dokumentacija mora da bude korektna i neutralna i ne smije obuhvaćati podatke koji mogu vrijeđati. Socijalna služba smije dokumentirati samo podatke koji su važni za ispitivanje i odluku. Ti imaš pravo da pročitaš što je zabilježeno o tebi, a imaš i pravo da se zabilježi tvoja napomena ako je neka zabilješka pogrešna ili ako imaš drugačije mišljenje. Dokumentacija se normalno čuva pet godina, a posle toga se uništava.

S podacima koje ostaviš socijalnoj službi postupaju se po propisima o čuvanju tajne, što znači da se ne smiju predati dalje. Postoji manji broj izuzetaka kao, na primjer kad policija, u nekim slučajevima, zatraži podatke kod ispitivanja kriminalnih djela.

Što se desi ako sam naveo pogrešne podatke?

Bit ćeš prisiljen da vratiš pomoć koju si dobio na osnovi pogrešnih podataka. Ako si svjesno pokušavao prevariti socijalnu službu to se smatra kao sumnja o pokušaju ekonomske prevare i može dovesti do prijave policiji.

Što da donesem sa sobom prilikom posjete socijalnoj službi?

Sa sobom moraš ponijeti legitimaciju koja dokazuje tko si te stanarski ugovor/stanarsku uplatnicu ili sličan dokument koji dokazuje gdje stanuješ i koliko naplaćuješ za stan. Da bi pokazao kakva je tvoja ekonomska situacija, sa sobom ponesi kopiju priloga posljednjoj poreznoj prijavi. Ako imaš osobni dohodak, ponesi ispis osobnog dohotka, a inače isplaticu za penziju, nadoknadu za bolovanje, nadoknadu za roditelje, nadoknadu za hraniteljstvo te nadoknadu za stanarinu za posljednja 2-3 mjeseci. Ponesi i sve druge dokumente za koje vjeruješ da će pomoći referentu kod stvaranja slike o tvojoj ekonomskoj situaciji.

Ako tražiš ekonomsku pomoć za nešto drugo nego za osobno preživljavanje po pravilu moraš pokazati koliko to košta tako da predložiš račun, predračun ili nešto slično. Na taj način ispitivaju se molbe za zdravstvenu opskrbu, lijekove, zubarske rade, naočala, kućnu opremu ili druge stvari za domaćinstvo te za selidbu.

U primjeru da si besposlen traži se da pokažeš karticu posjeta kod zavoda za zapošljavanje ili druge dokumente koji dokazuju da tražiš posao. Ako si na bolovanju traži se ljekarska potvrda.

Tko može dobiti ekonomsku pomoć?

Koji su uslovi da bi dobio ekonomsku pomoć?

Zadatak socijalne pomoći je da funkcionira kao posljednja zaštita pojedinca koji ima privremene ekonomske teškoće. U prvu ruku sam si odgovoran za tvoju osobnu situaciju. Socijalna služba može, na primjer, zahtijevati da tražiš posao ili da pristaneš na sudjelovanje u općinskim programima ili u programima zavoda za zapošljavanje ili u drugim aktivnostima za besposlene.

Socijalna služba ocijeni svaku molbu individualno. Po pravilima nemaš pravo na socijalno pomoć ako imaš novac u banci ili ako imaš neku drugu imovinu. To znači da ne smiješ imati nikakvih vlastitih sredstava da bi imao pravo na pomoć. Zahtjeva se i da u prvu ruku tražiš općenite ugodnosti i nadoknade kao, na primjer, nadoknadu za bolovanje, nadoknadu za roditelje, nadoknadu za stan i novac za hraniteljstvo.

Mogu li dobiti akutnu pomoć?

Da, ako riskiraš, da dođeš u veliku nevolju. Nije jasno definirano što velika nevolja znači, zato socijalna služba odlučuje od slučaja do slučaja.

Kakva su pravila ako sam besposlen?

Moraš da budeš prijavljen kod zavoda za zapošljavanje i aktivno tražiti zaposlenje. Isto tako moraš dokazati da stojiš na raspolaganje tržištu radne snage i biti spreman da uzmeš ponuđeni rad ili da sudjeluješ u mjerama osposobljavanja za tržište radne snage. Mjere osposobljavanja za tržište radne snage mogu biti školovanje, praksa, rehabilitacija i učenje švedskog jezika za doseljenike (sfi). Ovamo se ubrajaju i mjere koje nudi općina.

U prvu se ruku zahtjeva da tražiš zaposlenje i da si spreman prihvatiti primjerno zaposlenje s punim radnim vremenom. U slučaju da ne dobiješ zaposlenje s punim radnim vremenom odmah, moraš do daljeg tražiti i uzeti zaposlenje s skraćenim radnim vremenom. Isto tako moraš biti spreman da tražiš zaposlenje izvan tvoje struke i u kraju, u kome prije nisi radio.

Kakva su pravila ako sam bolestan?

Socijalna služba obično traži da si na bolovanju i da imaš liječničku potvrdu ako zbog bolesti ne možeš raditi ili tražiti zaposlenje. Ako si na bolovanju duže vremena socijalna služba može zatražiti od liječnika plan rehabilitacije. Isto je tako moguće da socijalna služba zatraži kontakt sa tvojim liječnikom, zavodom za socijalno osiguranje i zavodom za zapošljavanje kao bi se utvrdilo koja ti pomoć treba.

Kakva su pravila ako studiram?

Po pravilu socijalna služba ne odobri ekonomsku pomoć studentima u toku redovitih termina. Smatra se da se za to vrijeme možeš preživljavati pomoću sredstava za studij i drugim oblicima pomoći za studij. Za one koji se ne mogu preživljavati sredstavima za studij, alternativa je da potraže zaposlenje. U primjeru da postoje posebni razlozi, socijalna služba može učiniti izuzetak; na primjer ako si došao u neočekivanu situaciju.

Sredstva za studij izračunavaju se obzirom na dužinu termina i na obavještenju o sredstvima za studij može se vidjeti kako dugo sredstva trebaju da traje. Za vrijeme prekida studija važe ista pravila kao za besposlene. U slučaju da si aktivno tražio zaposlenje preko ljeta, a zaposlenje nisi dobio, možeš imati pravo na ekonomsku pomoć ako ispunjavaš ostale zahtjeve. (Vidi i pitanje o mladim besposlenim).

Kakva su pravila ako sam mlad i besposlen?

Pravila su ista kao i za sve ostale besposlene. (vidi pitanje o besposlenim). Osim toga socijalna služba može mladim besposlenim postaviti poseban zahtjev da sudjeluju u praksi ili u nekoj drugoj djelatnosti koja diže kompetenciju. Važi sljedeće

- omladina ispod 25 godina,
- osobe preko 25 godina sa potrebom rada u djelatnosti koja diže kompetenciju
- studenti kojima za vrijeme prekida studija treba ekonomska pomoć.

Od studenata koji traže ekonomsku pomoć u vezi sa prekidom studija socijalna služba može tražiti da sudjeluju u nekom obliku prakse i u slučaju da im ta praksa ne treba u studiju.

Socijalna služba može odbiti tvoju molbu za socijalnu pomoć ako ne prihvatiš praksu ili neku drugu djelatnost za dizanje kompetencije bez nekog prihvatljivog razloga. U takvom slučaju socijalna služba može i sniziti pomoć.

Kakva su pravila ako sam mlad i prekinuo sam gimnaziju?

Imaš li manje od 18 godina tvoji su te roditelji dužni preživljavati. Ako si napunio 18 godina možeš zatražiti ekonomsku pomoć, a istovremeno i dokazati socijalnoj službi da tražiš zaposlenje. Eventualno socijalna služba može zatražiti da prihvatiš praksu ili neku drugu djelatnost za dizanje kompetencije. (Vidi pitanje mlad i besposlen).

Socijalna služba može zahtijevati da ponovno počneš u gimnaziji da bi dobio pomoć.

Kakva su pravila ako se želim odseliti od kuće?

Po zakonu roditelji imaju dužnost da preživljavaju svoju djecu do 18 godine. Posjećuješ školu (gimnaziju) i kad si napunio 18 godina roditeljska dužnost se produžava. To važi dok ne završiš školu, a ne posle 21. godine.

18-20-godišnjaci koji ne idu u školu mogu iz tog razloga tražiti ekonomsku pomoć. Ali pomoć za troškove za nabavu vlastitog stana nije samo po sebi razumljivo pravo. Omladina koja se želi odseliti od kuće može dobiti pomoć za troškove vlastitog stana samo u slučaju da postoje važni razlozi, na primjer zdravstveni problemi. Osnovna pretpostavka je da se omladina odseli od kuće kad ima dovoljno sredstava da plati za vlastiti stan.

Za koje se svrhe mogu dobiti ekonomska pomoć?

Što je ekonomska pomoć?

Ekonomska pomoć, ili socijalna pomoć kako se je prije nazivala, je ekonomska naknada u skladu sa zakonom o socijalnoj službi. Ekonomska pomoć dobije se kao pomoć za preživljavanje i za druge potrebe za život pojedinca na dostojan način.

Pomoć za preživljavanje naziva se naknada za preživljavanje i sastoji se iz norme (državna norma) i razumnih troškova za neke druge običajne potrebe, kao na primjer za stan i struju. Troškovi koji nisu uključeni u naknadu za preživljavanje su svi ostali troškovi. To su troškovi koji nisu nužni za preživljavanje ali su ipak nužni (vidi pitanje pomoć za drugo).

Što je uključeno u naknadu za preživljavanje?

U *državnu normu* se računaju troškovi za životne namjernice, odjeću i cipele, slobodno vrijeme i igru, zdravlje i higijenu, osiguranje za djecu i omladinu, potrošni materijal, dnevni časopis, telefon i TV-pretplatu. I slučaju da postoje posebne okolnosti može socijalna služba izračunati troškove na viši ili na niži nivo. Državna norma oslanja se na izračun, kojeg radi Konsumentverket.

U naknadu za preživljavanje uključeni su i razumni troškovi za stan, struju, put na posao, osiguranje domaćinstva i članstvo u sindikatu te blagajni za besposlene. Što se može uračunati za te potrebe ocjenjuje se individualno ali se običajno računaju stvarni troškovi ako su razumni. Kao razumni trošak prihvaća se trošak na razumnom nivou.

Za koje troškove državna norma mora biti dovoljna?

Životne namjernice: Izračun gradi na jelovniku za 4 nedjelje, koji uključuje običnu i zdravu hranu za doručak, ručak, večeru i marendu. Uključene su tako svježe kao i djelomično pripremljene namjernice, a slatkiši i slično te vino nisu uključeni. Troškovi za samačko domaćinstvo računaju se malo više jer samačke osobe kupuju manja pakovanja i imaju veće gubitke.

Odjeća i cipele: Obična odjeća i obične cipele za sva doba godine, vrstu vremena i prilike. Troškovi za popravku cipela, kemijsko pranje i dodatke, kao na primjer torbe, sat i kišobran isto su tako uključeni.

Slobodno vrijeme i igra : Obične aktivnosti unutra i vani uključivo vježbanje i kulturu. U to je, na primjer, uključeno članstvo u društvu/sportskom klubu, posjeta kina/najam video trake, slušanje muzike, čitanje knjiga, biciklarenje, plivanje, skijanje i klizanje. Za mlađu djecu uključene su igračke i igre. Skupljive aktivnosti u slobodno vrijeme, odmor, domaće životinje i troškovi za osobni kompjuter i TV-igrice nisu uključeni.

Zdravlje i higijena: Artikli za osobnu higijenu kao što su sapun, pasta za zube, zubna četkica i krema za kožu. Troškovi za šišanje, brijački aparat i zaštita kod menstruacije isto tako su uključeni. Za djecu do 3 godine uključene su pelene. Artikli za zaštitu od bolesti, posjeta liječniku i zubaru te lijekovi nisu uključeni (vidi i pitanje pomoć za drugo).

Osiguranje djece i omladine: Kolektivno osiguranje za bolest i nesreću.

Potrošni materijal: Artikli koji su potrebni za uzdržavanje stana, odjeće i cipela, na primjer prašak za pranje, sredstvo za pranje suđa i za čišćenje, vrećice za usisivač, žarulje, i krema za cipele. Toaletni papir i papir za domaćinstvo, ubrusi od papira, plastična folija, plastične kesice, ljepljiva traka i slično isto su uključeni.

Dnevni časopis, telefon, TV-preplata i slično: Pretplata za jedan od dnevnih časopisa, TV-licencija i troškovi za telefon, uključivo i dio troškova za mobilni telefon. Troškovi za papir, koverta, razglednice i marke. Troškovi za kabel-TV, Internet i kompjuter nisu uključeni.

Kako se donosi odluka o državnoj normi?

Odluku o državnoj normi svake godine donosi vlada. Iznosi koji ulaze u državnu normu, osnovani su na izračunima Konsumentverket i predstavljaju prosječni nivo potrošnje; to znači ni minimum ni luksuz. Iznosi su podijeljeni s obzirom na tip domaćinstva i starosne grupe.

Socijalna uprava (Socialstyrelsen) svake godine u Meddelandeblad informira o iznosima u državnoj normi.

Mogu li dobiti pomoć za troškove koje imam, a ne ulaze u državnu normu?

Da. Socijalna uprava (Socialtjänsten) može u pojedinim slučajevima uzeti u obzir višu normu. Potrebu o povišenoj pomoći u individualnim slučajevima ocjenjuje socijalna služba. Primjeri situacija u kojima norma je viša su potreba za posebnom, skupom prehranom, češća upotreba telefona i više rekreacije. Socijalnoj službi moraš pokazati da tvoje potrebe prouzrokuju više troškove od norme.

A važi i obratno, socijalna služba može u pojedinačnim slučajevima odrediti nižu normu.

Mogu li dobiti ekonomsku pomoć za troškove za stan i ako živim u vili ili vlastitom stanu?

Da. Odlučujuće u pitanju je da su troškovi na razumnom nivou. Socijalna uprava (Socialstyrelsen) preporučuje da troškovi za vilu uključuju troškove za kamate i potrebne troškove za pogon, na primjer troškove za vodu, grijanje, odvoz smeća, osiguranje za nekretninu i zemljarinu. U troškove za vlastiti stan ulaze troškovi za kamate i mjesečna uplata. Otplata zajma (amortizacija) po pravilu ne daje pravo na pomoć.

Što je razuman trošak za stan?

U tom pitanju ne postoje jednostavna i jasna pravila. Po preporukama vlade socijalna služba je dužna ocijeniti što je razuman trošak za stan u svakom pojedinačnom slučaju i usporediti stanje sa financijskim mogućnostima osobe s niskim osobnim prihodima.

Socijalna uprava (Socialstyrelsen) preporučuje da socijalna služba ocijeni stanje s obzirom na stvarne troškove za stan i na to, da li postoji stvarna potreba za baš taj stan. Trošak se mora usporediti sa najamninom u najamnim stanovima, u drugim stambenim poduzećima u okolini gdje živiš i u bližim naseljima. Preporuka gradi na praksi da je taj oblik stanovanja normalan za pojedince sa niskim osobnim prihodima.

Koja pravila važe ako živim kao podstanar?

U principu važe ista pravila kao kad živiš kao najamnik. Dokazati moraš da stvarno živiš na toj adresi. Na toj adresi moraš biti upisan u matičnu evidenciju stanovnika (popisan kao porezni obveznik) i pokazati podstanarski ugovor. U ugovoru moraju se nalaziti podatci potrebni socijalnoj službi da bi utvrdila, je li najamnina razumna. Ti podatci su, na primjer, veličina i standard stana, da li je stan opremljen ili ne i što je uključeno u najamninu. Da li si se dogovorio u struji i telefonu? Na isti način kao kad si najamnik u prvu ruku situacija u naselju ili u općini utiče na to, što je razumna najamnina. Socijalna služba može u svojoj ocjeni uzeti u obzir i tvoje osobne potrebe i mogućnosti da pronađeš neki drugi stan.

Ako pripadaš grupi koja ima ekonomsku nadoknadu za stan, socijalna služba može tražiti da imaš najamni ugovor koji ti daje pravo na nadoknadu.

Mogu li dobiti pomoć za nešto drugo nego za preživljavanje?

Da. Posle individualne ocjene tvog slučaja ekonomsku pomoć možeš dobiti i za druge potrebe. U općim savjetima za ekonomsku pomoć Socijalna uprava (Socialstyrelsen) navodi nekoliko primjera potreba koje su izvan samog preživljavanja. To su troškovi i izdatci za, na primjer:

- briga za zdravlje i zdravstvena opskrba,
- zubarske usluge,
- naočala,
- oprema za domaćinstvo,
- selidba,
- oprema za novorođenu djecu,
- putovanja u svrhu socijalnih kontakata,
- općinske usluge,
- troškovi za molbe i posredovanje,
- rekreacija i
- sahrana.

Tu su nabrojani samo primjeri koji daju mogućnost za ekonomsku nadoknadu i za druge potrebe ako pojedinac može pokazati da mu je pomoć potrebna. Ako postoje posebne okolnosti, pomoć se može dobiti i za dugove.

Kad se radi o brizi za zdravlje i zdravstvenoj opskrbi te lijekovima, normalno se daje pomoć do visine zaštite od visokih troškova. Troškove za zubarske usluge najčešće socijalna služba mora odobriti unaprijed, izuzetak su akutne usluge. Ako su predložene zubarske usluge skupe, socijalna služba ima pravo da potrebu usluga ocijeni nezavisan zubar.

Ne postoji nikakvo opće pravo da osobama koje dobiju vlastiti stan pripada pomoć za pokušstvo i sl., bez da postoje posebni uzroci. Poseban uzrok može biti da je selidba nužna zbog akutne situacije ili prijetnje. Isto važi ako si mlad i prisiljen da se odseliš od kuće kako bi tvoja životna situacija bila prihvatljiva. Putovanja u svrhu socijalnih kontakata su putovanja roditelja ili djece iz jednog mjesta u drugo kako bi se susreli. Troškovi za rekreaciju su putni troškovi ili najamnina za vikendicu.

U primjeru troškova za sahranu pretpostavlja se da se sve imanje pokojnog u prvu ruku upotrebi za troškove sahrane. Troškovi sahrane idu prije troškova za dug najamnine, struje, telefona i sl. Pomoć socijalne službe mora biti dovoljna za dostojnu sahranu. Socijalna služba mora uzeti u obzir želje pokojnog i rođaka u razumnim granicama.

Mogu li posuditi novac?

Ne, ali u nekim slučajevima možeš primiti pomoć pod uslovom otplate – vidi pitanje otplate.

Kako se računa ekonomska pomoć?

Kako se računa pomoć za preživljavanje?

Pomoć za preživljavanje normalno se računa svaki mjesec.

Najprije se odredi koje osobe se ubrajaju u *domaćinstvo*. U izračun socijalne službe ulaze bračni par, vanbračni par i registrirani partneri koji žive u istom domaćinstvu i imaju zajedničku ekonomiju. Potom računa se državna norma za to domaćinstvo. Norma se dobije tako da se zbroje *osobni troškovi* za sve u domaćinstvu sa *zajedničkim troškovima u domaćinstvu*.

Pomoću državne norme računaju se eventualni troškovi za stan, struju, put na posao, osiguranje, članstvo u sindikatu i u blagajni za besposlene kako bi se došlo do toga koliko domaćinstvo treba svakog mjeseca. Ti troškovi moraju da budu razumni (opravdani). Pomoć za preživljavanje koju domaćinstvo treba, dobije se tako da se odbroje eventualni dohoci. Izračun može se na jednostavan način opisati ovako:

Osobni troškovi
+ zajednički troškovi domaćinstva
+ opravdani troškovi
- dohoci
= potreba za pomoć za preživljavanje.

Zašto dobiju različite osobe ili domaćinstva različitu pomoć za preživljavanje?

Pomoć za preživljavanje ocjenjuje se individualno kao i sva druga ekonomska pomoć. To znači, između ostalog, da se računaju potrebe svakog pojedinca. Sasvim je jasno da familija sa djecom prima višu pomoć za preživljavanje jer ima više mjesečne troškove nego jedna samačka osoba. A u isto vrijeme to znači i da dvije osobe u istoj situaciji mogu primiti različitu pomoć pošto socijalna služba ocijeni da su njihove potrebe različite.

Kako utječu dohoci i imovina na ekonomsku pomoć koju primam?

Kad socijalna služba računa da li jedno domaćinstvo ima pravo na ekonomsku pomoć, obično uračunaju se svi neto dohoci svih članova domaćinstva (posle poreza). To su, na primjer, plata, otpustnina, nadoknada za bolovanje, nadoknada za roditelje, nadoknada za besposlenost, penzija, nadoknada za hraniteljstvo, dječji dodatak i dodatak za stan. U to se ubraja i isplata previše uplaćenog poreza te odšteta i nadoknade od osiguranja.

Ako imaš novac u banci, dionice ili neku drugu imovinu, do koje možeš lako doći, po pravilu tu imovinu moraš koristiti u prvu ruku. Ako imaš imovinu do koje nije lako doći, na primjer kuću ili vlastiti stan, ekonomsku pomoć možeš dobiti ta to vrijeme dok ne prodaš imovinu ili središ tvoje ekonomske probleme na neki drugi način.

Mogu li dobiti ekonomsku pomoć ako imam auto?

Auto je često imovina koju se može prodati i na taj način ostvariti dohodak i to nezavisno od toga da li se dohodak upotrebi ili ne. Socijalna služba ocijeni od slučaja do slučaja da li će se auto računati kao imovina ili ne. Između ostalog ocijeni se vrijednost automobila i koliko dugo ti treba ekonomska pomoć. Ako je potreba za pomoć prelaznog značaja ili ako ti je auto potreban za rad, socijalna služba može prihvatiti da auto zadržiš. Isto važi i u slučaju da je auto tako star da bi donio beznačajan dohodak ako bi se prodao.

Socijalna uprava (Socialstyrelsen) preporučuje da se troškovi održavanja auta (benzin, popravke i sl.) uračunaju u tvoje mjesečne troškove ako ti auto treba za rad ili za put na posao. U ostalim slučajevima te troškove moraš pokriti na neki drugi način.

Mogu li dobiti ekonomsku pomoć ako imam vikendicu?

Vikendica je imovina koja se može prodati i donijeti dohodak. Važna je pretpostavka da će prodaja dati višak, to znači da će ostati nešto novca kad si otplatio zajam na kuću. Običajno socijalna služba prihvati da imaš vikendicu ako ti ekonomska pomoć treba samo kratko vrijeme, to znači najviše četiri mjeseca.

Mogu li dobiti ekonomsku pomoć ako imam vilu ili vlastiti stan?

Vila ili vlastiti stan su imovina koja se može u principu prodati i koja može zbog toga uticati na tvoje pravo na ekonomsku pomoć. Socijalna uprava (Socialstyrelsen) preporučuje da se vila i stan broje kao imovina samo u slučaju da će tvoja potreba za ekonomsku pomoć biti dugotrajna, to znači, duža nego četiri mjeseci. Ali je važna pretpostavka da će prodaja dati višak, to znači da će ostati nešto novca kad si otplatio zajam na kuću.

Socijalna služba mora uvijek individualno presuditi tvoj primjer. Mogu da postoje uzroci da se kuća ili stan ne prodaju. Takvi su uzroci, na primjer, da je teško dobiti novi stan, da je stan teško prodati ili da je selidba na neki drugi način neprikladna za tebe ili tvoju porodicu. I primjeru da si ipak prisiljen prodati vilu ili vlastiti stan Socijalna uprava (Socialstyrelsen) preporučuje da ti je na raspolaganju razumno razdoblje, to je najmanje četiri mjeseca.

Mogu li biti dužan da pomoć vratim?

Mogu li biti dužan da vratim socijalnoj službi novac?

Da. Po pravilima u zakonu o socijalnim uslugama socijalna služba može u nekim primjerima zatražiti da vratiš novac koji ti je bio isplaćen. Ti primjeri su

- ako je pomoć bila akontacija za, na primjer, isplatu zarade, nadoknade za bolovanje, penzije ili nadoknade za stan,
- ako je osoba koja je primila nadoknadu u radnom konfliktu, na primjer štrajku,
- ako osoba koja je primila nadoknadu ima novac ali privremeno nije mogla doći do njega zbog štrajka, kompjuterskih problema i sličnog, ili
- ako je pomoć bila pogrešna zbog greške ili pogrešnih podataka. To važi i u slučaju da je socijalna služba pogriješila i isplatila previše. Zato je važno da kontroliraš isplate socijalne službe, tako da ti se ne desi da moraš vraćati isplate.

Da bi socijalna služba mogla tražiti novac natrag, potrebna je pismena odluka. U toj odluci mora da bude navedeno, zašto moraš novac vratiti, a tebi mora se uručiti jedna kopija odluke.

Osim s obzirom na pravila u zakonu o socijalnim uslugama ima socijalna služba pravo da traži natrag isplaćen novac i na osnovu *zakona o općem osiguranju*.

- ako je ekonomska pomoć bila akontacija na *retroaktivnu* isplatu mjesečne nadoknade koju si zatražio kod försäkringskassan (uprava za osiguranje). To može, na primjer, da bude penzija, nadoknada za aktivnost, nadoknada za bolovanje, dnevna nadoknada za bolovanje, nadoknada za stan ili nadoknada za hraniteljstvo.

U tim slučajevima socijalna služba traži vraćanje isplate direktno od försäkringskassan (uprava za osiguranje).

Što da radim ako socijalna služba kaže da nemam pravo na ekonomsku pomoć?

Što da radim ako socijalna služba kaže da nemam pravo na socijalnu pomoć?

Uvijek imaš pravo da uložiš zahtjev da se tvoj slučaj ponovno ispita. Socijalna služba je dužna da ti pomogne kod uloge zahtjeva ako ti je pomoć potrebna. Imaš i pravo da zahtijevaš pismenu odluku na koju se možeš žaliti.

Mogu li se žaliti na odluku socijalne službe?

Da, možeš se žaliti ako sa odlukom nisi zadovoljan. Isto možeš uraditi ako su tvoje molbe prihvaćene samo djelomično. Važno je da se žališ najkasnije tri sedmice posle odluke.

Žalba znači da sud ispita da li je odluka socijalne službe pravilna. Sud može promijeniti odluku socijalne službe i socijalna služba je dužna pratiti odluku suda. Nisi zadovoljan ni sa odlukom kotarskog upravnog suda (Länsrätten), možeš se žaliti dalje na viši upravni sud (Kammarrätten) i na kraju na vrhovni upravni sud (Regeringsrätten). U takvom slučaju sud odlučuje, da li će prihvatiti tvoju žalbu (t.z. pravo na žaljenje, prövningstillstånd).

Socijalna služba je dužna da te informira o postupku i ta ti nudi pomoć ako ti je potrebna.

Kako da se žalim?

Žalba mora da bude pismena. Neki poseban blanket nije potreban i postupak žaljenja može da bude vrlo jednostavan. Najvažnije je da napomeneš na koju odluku se žališ i što ti smatraš da je pogrešno. Treba li ti pomoć da se žališ, socijalna služba dužna je da ti pomogne.

Šalji žalbu na ured socijalne službe koja je donijela odluku o tvom pitanju. Žalba mora da bude uložena najkasnije tri sedmice od dana kad si primio odluku.